

In de huidige tijd zou ik, als Quereinsteiger, de kans die mij toen werd geboden niet meer krijgen

door Minze bij de Weg

Stel dat u meedoet aan een muziekquiz en de vraag krijgt voorgelegd welke Nederlandse zanger in de afgelopen dertig jaar het vaakst bij de Bayreuther Festspiele heeft gezongen, dan is de kans groot dat u het antwoord schuldig moet blijven. Sterker nog, misschien kent u zijn naam zelfs niet want bij De Nationale Opera heeft hij nog nooit gezongen en ook in Het Concertgebouw en andere Nederlandse concertzalen komen we hem maar sporadisch tegen. In het buitenland daarentegen is hij een graag geziene gast. Bayreuth, we zeiden het al, Wenen, New York, Tokio, Los Angeles, Praag en vele Duitse theaters zagen hem aan het werk. Al jaren woont hij in Duitsland. Toen bekend werd dat hij met het Orkest van de Achttiende Eeuw in Nederland een korte tournee ging maken met de opera *Fidelio* zagen we onze kans schoon. De hoogste tijd om een gesprek te hebben met tenor Arnold Bezuyen.

Arnold Bezuyen

Eenenvijftig is hij intussen. Dit jaar zit hij twintig jaar in het operavak. Vijftien keer trad hij op in Bayreuth, vier jaar zong hij bij de Weense Staatsopera. Dat wijst op een geslaagde carrière, die laat en op een opmerkelijke manier van start ging. Want waar andere zangers veelal van het conservatorium het vak inrollen begon hij als pure amateur. Hij was van beroep orthopedisch schoenmaker en zong in zijn vrije tijd tegen onkostenvergoeding bij amateur- en operettekoren. We hebben het over de jaren negentig.

‘Op aanraden van een vriendin die concertpianist was heb ik toen bij de Hoofdstad Operette voorgezongen omdat ze iemand voor het operettekoor zochten. Ik werd aangenomen, niet voor het koor maar als solist. In de huidige tijd zou ik, als Quereinsteiger (zij-instromer), de kans die mij toen werd geboden niet meer krijgen. Daarvoor is het aanbod nu te groot. Maar bij de Hoofdstad Operette heb ik die kans wel gekregen. Dirigent Walter Althammer heeft mij heel slim een contract voor een halve baan gegeven. In de andere helft van de tijd, en in feite nog veel meer uren ben ik toen gaan studeren. Als oprechte amateur kon ik nog niets. Ik kon zelfs geen noten lezen en deed alles bij de operette op het gehoor. Ik heb toen gemerkt dat je na dat harde werken en studeren toch een groot voordeel hebt. Ik was 27 toen ik bij de Hoofdstad Operette begon. Dat heb ik vier seizoenen gedaan, van 1993 tot 1997. In dezelfde tijd werd ik voor de Opera Studio gevraagd. Die heb ik twee jaar gevolgd en ik heb ook meegedaan aan het Belvédère concours in Wenen. Dat liep vrij goed.’

Arnold Bezuyen

Dat is zacht uitgedrukt. Arnold Bezuyen kwam in de finale terecht en won zelfs de publieksprijs. Het was ongetwijfeld daardoor dat de Duitse operahuizen hem in beeld kregen. Met een onverwacht snel en spectaculair resultaat.

‘In 1997 werd ik gebeld door de opera in Augsburg om de rol van Loge te komen zingen. Daar ben ik anderhalf jaar geweest. Daarna ben ik voor twee jaar naar Bremen gegaan. Dat was niet mijn gelukkigste tijd, ik was gevraagd voor de lyrische spintorollen, maar al die rollen waren in de voorafgaande jaren al bezet door andere zangers. Ik kreeg een beetje de restjes. Van Bremen ben ik voor vier jaar naar de Staatsoper in Wenen gegaan.’

Hokjesdenken

In die begintijd zong u veel Italiaanse rollen, nu bijna helemaal niet meer.

‘Ja, dat loopt zo. Waarom is de vraag. Hoe langer mijn carrière duurde, hoe meer er in hokjes werd gedacht. Zo van: als je dit doet, dan doe je dat niet. Vroeger zongen de zangers van alles door elkaar. Wat is een Wagnerzanger kan je vragen. Dat is een begrip dat wij ontwikkeld hebben. Vroeger was je gewoon een heldentenor. Het muziekleven wordt ook sneller. Ze willen nu, zeker in de wat kleinere theaters, frisse mensen hebben, iedere keer wat anders. Een sopraan van 25 is nu bij wijze van spreken al oud. Het heeft overigens ook te maken met een positieve ontwikkeling. Pavarotti kon gewoon zo gaan staan (maakt een paar weidse clichégebaren). Nu willen de regisseurs terecht meer, maar het nadeel is dat de macht van de regisseurs tegenwoordig zo groot is dat het hokjesdenken sterk is toegenomen.

Het hokjesdenken komt uit de hoek van de regisseurs en de dirigenten hebben het overgenomen. Wat je nu heel duidelijk ziet: de jonge zangers hebben angst om iets negatiefs te zeggen. Ze zijn bang voor hun baan en zijn allemaal jaknikkers geworden, uniform. Er is geen identiteit, het zijn geen kunstenaars, het is een klaargestoomde eenheidsworst. Het uiterlijk is nu ook heel belangrijk. Ze komen naar de Hochschule alsof ze naar een modeshow gaan. Je kunt nu de een tegen de ander uitwisselen. Ik zou willen dat ze meer van elkaar verschillen, dat is theateraard veel interessanter.’

Die uniformiteit zie je toch ook bij orkesten?

‘Dat komt doordat dirigenten veel korter bij orkesten blijven, zeker bij de kleinere theaters. Een contractperiode is vier tot vijf jaar. Dan is zo’n orkest er beter op geworden en denkt de dirigent: ik ga ergens anders heen, daar is het theater groter en kan ik meer verdienen.

Vroeger kreeg je bij het theater de mogelijkheid je te ontwikkelen en kon je er voor zorgen dat je langzaam opgebouwd werd. Een goede intendant gaf je de mogelijkheid ook dingen elders te doen. Dat was goed voor je ontwikkeling en hij wist dat je dan niet zo gauw weg zou lopen. Nu zijn er zoveel zangers op de markt, je trekt een blik open. Je hebt niet meer de herkenning dat een bepaalde zanger bij een bepaald huis hoort. Dat is nu ook niet meer belangrijk, het publiek wil fris en nieuw.’

U wilt dus uit de hokjes treden.

‘Jonathan Darlington (de dirigent met wie Bezuyen bij het Orkest van de Achttiende Eeuw de opera *Fidelio* uitvoerde, MbdW) vroeg aan mij: heb je Otello wel eens gedaan, heb je die in huis? Nee, die heb ik nooit gezongen, wel bestudeerd. Ik zou graag een Otello of Pagliacci willen doen. Voor Otello ben ik wel gevraagd, maar ik kon toen niet. Twee jaar geleden werd ik in mei door een agent gebeld of ik in september Tristan wilde doen. In welke jaar vroeg ik. In dit jaar. Ben je niet helemaal lekker heb ik gezegd. Al zou ik de tijd hebben, dan krijg ik niet meer dan een derde in mijn bloed.

De theaters hebben geen geld meer, geen A-huis in Duitsland plant nog drie jaar van tevoren. Dat betekent dat je je niet goed kan voorbereiden, iets toch maar doet en situaties krijgt dat je het net hebt gered. Ik kan ook niet altijd zeggen dat ik iets niet doe want er moet wel brood op de plank komen, maar soms zou dat wel verstandig zijn.’

Vijftien keer Bayreuth

In 1997 debuteerde u in Augsburg, in 1998 zong u al in Bayreuth. Hoe ging dat zo snel?

‘Mijn agent zat in de Vorstand van Bayreuth. Hij bood mij de mogelijkheid om voor te zingen en dat ging heel goed. Ik zong op maandag voor. Op dinsdag werd ik gebeld of ik geïnteresseerd was in een paar kleine rollen het jaar daarop. Omdat ik al iets had toegezegd voor die periode zei ik: ik wil dat eerst netjes oplossen, ik bel vrijdag terug. Toen werd ik op donderdag gebeld: of ik op zaterdag de Loge wilde zingen, de zanger was ziek. Dat ging wel heel snel.

Ik heb vijftien jaar in Bayreuth gezongen, in kleinere rollen en als Loge in drie producties van *Das Rheingold*. De eerste als invaller, daarna in de *Ring* van Jürgen Flimm en die van Tankred Drost. Na 2010 bleven er alleen maar kleine rollen over en dan komt er een moment dat je het muzikaal en financieel gaat afwegen. In 2013 hadden ze alleen een klein rolletje in *Tannhäuser* voor mij. Dat vond ik niet interessant en sindsdien heb ik er niet meer gezongen. Maar we zijn nu weer in gesprek voor de nieuwe *Ring* in 2020. Meer kan ik er niet over zeggen.’

U heeft nooit in Nederland gezongen. Hoe kan dat? (Haalt zijn schouders op) ‘Het heeft misschien te maken met de smaak van de intendant of de casting director. Ik ben ooit gevraagd voor *Les Noces* van Strawinsky, maar dat kan ik niet meer zingen, dat is te hoog. Het is wel jammer dat het er niet van is gekomen, Amsterdam is toch mijn eigen stadje. Ik heb er geen negatieve gevoelens bij, als het niet tot stand komt, dan niet. Een vriend van mij, Robert Holl, heeft hier ook nooit in de opera gezongen.’

Loge

Van alle Wagnerrollen die u op uw repertoire heeft staan is Loge uw paradedepaardje.

‘Ik heb Loge in 17 producties en 108 voorstellingen gezongen. De rol is veelzijdig, als zanger en dramatisch, en heeft ongelooflijk veel facetten. Het is lyrisch en karakter, Loge is aardig, boos, gemeen en verraderlijk. Het leuke daaraan is dat ik dezelfde zin de ene keer heel lieflijk en dan weer heel agressief kan zingen, afhankelijk van de interesse van de regisseur. Je kunt zoveel aanbieden, het houdt niet op. Ik heb lesgegeven aan iemand die de rol wilde leren en daarbij heb ik zelf weer dingen geleerd. Maar de rol kan ook heel saai zijn. Sängnerisch is het niet moeilijk. Als je het gewoon zingt, zonder na te denken, dan vindt ‘het volk’ het vaak al mooi. Het mooiste compliment heb ik gekregen van collega Gerhard Siegel. Hij zei: iedereen kan Loge zingen, sommigen zijn goed, sommigen zijn heel goed en dan kom jij. Ik denk inderdaad dat ik dit heel goed kan. Ik heb veel samen met Gerhard Siegel gezongen, hij als Mime, ik als Loge. Dan zeiden we tegen elkaar: aan welke regisseur zullen we het nu weer uitleggen. Maar ik heb uiteindelijk weinig slechte producties gedaan. De beste was niet Bayreuth, niet de MET, niet Los Angeles, maar de *Ring* in Chemnitz. Die was modern en toch ook weer niet. Ik heb nu twee keer nee tegen de rol gezegd. De laatste keer heb ik hem concertant gedaan in Tokio, drie jaar geleden. Ik was het even zat, maar nu ben ik er wel weer aan toe.’

Bezuyen als Loge Das Rheingold Bayreuther Festspiele

De allerzwaarste

Naast Loge heeft Arnold Bezuyen nog heel veel andere Wagnerrollen op zijn repertoire staan. De lijst op zijn website vermeldt onder andere Mime, Erik, Siegmund en Lohengrin. ‘Erik heb ik veel gezongen, Lohengrin concertant. Vroeger ook wel Steuermann en Siegfried in *Götterdämmerung*. Maar Siegfried zou ik niet graag meer willen doen, daar heb je zoveel tijd voor nodig. Uiteindelijk verdien je dan in een klein huis weinig en ben je twee maanden kapot. Ik sta er niet om te springen, tenzij een groot huis mij zou vragen en ik drie jaar heb om het voor te bereiden. Tristan zou ik eerder doen, maar ook dan wil ik het drie jaar van tevoren weten.’

U noemde in een interview de rol van Arindal uit Die Feen de allerzwaarste. Wat is daar moeilijk aan?

‘Die rol is van alles wat, lyrisch, karakter, helder en enorm lang, aan het eind ben je op. Het is nog niet echt Wagner, het heeft nog geen eigen identiteit. En dan moet je aan het eind van de avond nog een lyrische passage zingen als in Bellini. De oorspronkelijke versie is geloof ik zes uur, in Leipzig heb ik een versie van vier uur gedaan. Aan het slot zeiden ze tegen mij: je bent de eerste tenor die niet is ingestort. Een tijdje geleden werd ik gevraagd de rol in Praag te zingen, maar dat ga ik niet doen.’

Met Christiane Libor (Ada) als Arindal

Over Praag gesproken, het valt mij op dat u ook veel Tsjechisch zingt.

‘Ja, vooral Janáček, en dat doet me veel plezier. Mijn klankkleur schijnt erg gewaardeerd te worden. Het zijn mooie rollen, hoewel ik eraan moest wennen. Janáček is erg op de taal gericht. Hij was op zich geen goede zangerscomponist, al wist hij wel welke hoogte je kunt halen. Hij is de straat op gegaan om naar de mensen te luisteren en heeft op de taalklankkleur gecomponeerd. Dat deed hij fantastisch. Er is nog maar één opera van hem met een voor mij geschikte rol die ik niet heb gedaan: *Uit een dodenhuis.*’

Lyrisch dramatisch

Hoe omschrijft u uw stem?

‘Als lyrisch dramatisch. Ja, wat is dat? Nu, met Florestan, pak ik het op een gezonde lichte manier aan. Mijn klankkleur is helder, niet baritonachtig op deze manier (laat een bassend geluid horen). Ik maak het niet dramatischer dan het is.’

Over Florestan gesproken, ik heb horen zeggen dat Beethoven niet voor de stem kon schrijven.

‘Beethoven schreef inderdaad niet goed voor de stem. Of het met zijn doofheid te maken heeft, of dat hij het niet kon, misschien vond hij het niet interessant. Desondanks is het niet moeilijk om te zingen. Wagner schreef heel anders, die wist precies wat hij deed. Hij wilde dat er lyrisch gezongen werd, Bellini was niet voor niets een favoriete componist.’

Dus je stem gaat niet kapot aan Wagner?

‘Ook in Wagners tijd waren er al grote operahuizen, dat is het probleem niet. De orkesten zijn nu wel groter geworden, het is lastig dat je nu meer moet geven. Maar als de dirigent weet wat hij doet, dan hoeft je niet meer te doen dan nodig is, dan zing je je niet kapot. Om een gezegde aan te halen: schoenmaker blijf bij je leest. Als je de Siegfried niet goed voorbereidt ga je kapot. De theaters maakt het niet uit, dan nemen ze de volgende keer wel een andere tenor.’

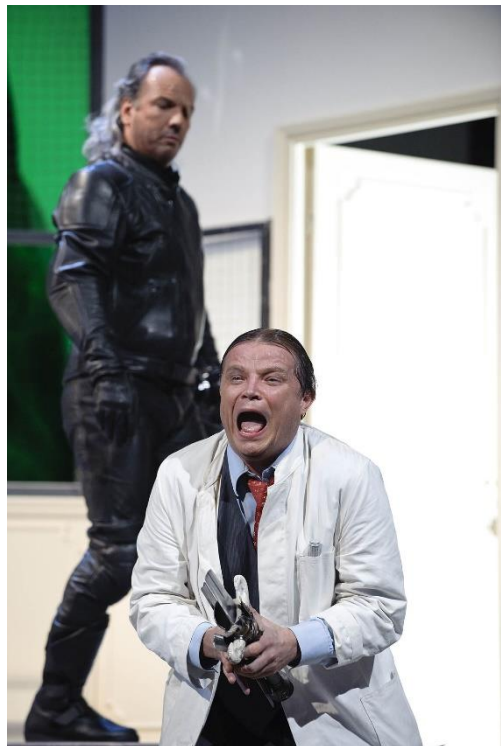
Hoe houdt u uw stem goed?

‘Ik oefen iedere dag en ga een paar keer per jaar naar mijn leraar. Tegenwoordig geef ik zelf ook les. Niet aan een Hochschule, maar het komt regelmatig voor dat mensen na een productie aan mij vragen of ze met mij ergens aan kunnen werken. Dat houdt je zelf ook fris, je blijft nadenken. Je wordt ouder en ik denk dat ze mij daarom vragen. Nou ja, oud, waar heb je het over. Maar je krijgt een natuurlijk respect op die leeftijd.’

Liederen

Tussen alle operaoptredens door vindt Arnold Bezuyen ook nog tijd om liederen te zingen.

‘Ik zing graag liederen. Dit seizoen geef ik tijdens de Festspiele een liederenavond in Wahnfried. Bij liederen gaat het anders toe dan bij opera’s, dat gaat niet via een agent. Mensen benaderen je en vragen: zou u dat en dat bij ons willen doen? Het gaat dan om kleine zalen met hooguit 150 mensen. Het is een wat informeler circuit. Liederen zingen doe ik voor de kunst. Je verdient er weinig aan en investeert veel tijd. Maar het is enorm goed voor je stem.’

Als Mime in Siegfried Theater Lübeck

Zie ook www.arnoldbezuyen.com